

KALSNAVAS AVĪZE

KALSNAVAS PAGASTA
PĀRVALDES IZDEVUMS

2016. gada jūnijs – jūlijs

Nr. 3 (149)

Ievads

Zied kartupeļi, dālijas, dienziendes un lilijas, smaržo siens, zemenes, liepziedi un piparmētras, ar ogām mīlojas bērni, lapšenes un spīlāstas, gaiss tīvs, virmo un reibina. Ir vasaras beigu sākums.

Iespējams, tieši tāpēc šis nepavisam nav laiks, kad gribas ieslīgt jēl kādās pārdomās, jo zināmā mērā tas kaitē atvaļinājumu sezonas noskaņai. Tāpēc šoreiz daudz pasaku, stāstu par laiku Kalsnavā pirms viedtālruniem un bezvadu interneta. Ja tā padomā, arī šodienas aktualitātes kaut kad pārtaps pasakās un nostāstos, un no vesela notikuma izdīgs kaut vai kāds patiesības grauds.

Interesanta lieta tāda iedzīljināšanās senajos notikumos. Šodien gan cilvēkus vairāk piesaista tas, ka izmaiņas var redzēt un novērtēt īsā laika periodā – lūk, te ir ēka, kurā mācās skolēni 60-os gados, šodien te ir kultūras nams. Ir patīkami, ka ir tik labi piemēri, ēkas ir saglabājušās un pat līdzīgām funkcijām. Bet vēl interesantāk ir zināt par to, kas acīm vairs nav redzams. Un Kalsnava ir pilna šādām vietām un lietām!

Mazliet statistikas? Abet, lūdzu! Alunāna parks, kas dzīvo vairāk nostāstos kā šodienas realitātē. Kalsnavas eksperimentālā mežsaimniecības vidusskola – mūsu, diemžēl, līdz galam nerealizētā iespēja. Kalsnavas luterāņu baznīca ar harizmātisko mācītāju Andreju Niedru, tam pretī jau 72 gadus vecas drupas. Vecā mācītājmuiža ar plašajiem laukiem, savu tapšanas un savu iedzīvotāju dzimtu vēsturi pretī šodien redzamajiem sapuvušajiem spāru galiem un sabrukušajiem manteļskursteņiem.

Kalsnava ir pilna noslēpumiem. Bet iesim piesardzīgi, jo kamēr ir kāds, kurš var ielcināt par aizgājušiem laikiem, tā vēl nav pasaka, bet dzīve, kurā viegli ievainot.

Iluta Puzāne

Ielīgošanas pasākums Kalsnavā

22. jūnijā, dienu pirms līgo svētkiem, Kalsnavā ielīgojām un aplīgojām pagasta laudis.

Pa dienu nelies pulciņš tautastērpos tērptu līgotāju aplīgoja Kalsnavas pagasta iestāžu darbiniekus, to vadītājiem galvā liekot kuplus ozollapu vainagus, un cienājot ar garšīgo sieru un alu.

turpinājums 2. lpp.

*Nevajag skaitīt gadus,
Kuri aulēkšiem skrien –
Gadus tāpat kā naudu,
Noturēt nespēj neviens.
Skaitīsim laimīgos mirklus,
Kuru mūžā bijis tik daudz –
Ar tiem mēs bagāti esam
Un novecot nebūs ļauts!*

**Kalsnavas pagasta
pārvalde sveic kalsnaviešus
lielajās dzīves jubilejās!**

75 gadu jubileju svin:

Mifodijis Stepanovs 3. jūlijā,
Vera Graudiņa 4. jūlijā,
Mirdza Bērziņa 30. jūlijā,
Aina Vīksne 6. augustā.

80 gadu jubileju svin:

Veronika Garkalne 29. jūlijā,
Aina Sivoja 11. augustā,
Jānis Lauciņš 12. augustā,
Jānis Lukša 25. augustā,
Pēteris Zeps 26. augustā

85 gadu jubileju svin:

Velta Lovkina 25. jūnijā,
Zenta Gaļenova 15. augustā

90 gadu jubileju svin:

Velta Rudzīte 1. augustā,
Dzidra Lapsa 20. augustā

95 gadu jubileju svin

Zinaida Krūmiņa 16. jūlijā

**Sveicam kalsnaviešus!
Vēlam stipru veselību!**

turpinājums no 1. lpp.

Vakarā, svēriņā pie kultūras nama, uz ielīgošanu aicinājām Kalsnavas pagasta ļaudis. Uz lustīgiem līgo dančiem aicināja Mārcienas lauku kapella.

Plkst.23.00 norisinājās alus ātrdzeršanas sacensības, kurās piedalījās 10 dalībnieki, to skaitā viena, drosmīgākā meitene.

Plkst.24.00 aicinājām uz puspliko skrējieni. Parka teritorijā bija sagatavoti īpaši Jāņu rituālie uzdevumi, kas skrējieni padarīja interesantāku un aizraujošāku. Skrējieni nebija uz ātrumu, bet gan uz prieku un īpašas svētku noskaņas radīšanu sev.

Paldies visiem, kas palīdzēja svētku tapšanā, radot svētkus sev un citiem.

Kalsnavas kultūras nama darba metodiķis

Gatis Teilis

Vesetas ielas svētki

31. maijā Kalsnavā norisinājās pirmie Vesetas ielas svētki, kas tika veltīti bērniem un ģimenēm, jo 1. jūnijs, diena pēc Vesetas ielas svētkiem, Starptautiski tiek atzīmēta kā bērnu aizsardzības diena.

Svētku ideja radusies balstoties uz 3 Kalsnavas pagasta pārvaldei svarīgu iestāžu atrašanās uz šīs ielas. Tās ir Kalsnavas pamatskolas, Kalsnavas kultūras nams un BJIC „UP’s”. Svētki vienā vārdā sākot bija prieks, prieks katram vienam, kopā ar citiem, kopā ar draugiem, klasi, ģimeni.

Katra iestāde šajā dienā piedāvāja kādu aktivitāti, kurās dalību varēja ņemt ikviens interesents.

Pie kultūras nama varēja izpausties radošā, mākslinieciskā nodarbē, iezīmējot savu latvju rakstu „Lielajā Kalsnavas jostā”.

Skolā visas dienas garumā tika piedāvātas dažādas aktivitātes. Ar dambretes entuziastu un aktīvu spēlētāju Herbertu Milleru varēja pārbaudīt prasmes dambretes simulantspēlē. Skolā tika piedāvātas dažādas sportiskas aktivitātes, orientēšanās sacensības, dienas noslēgumā vecāku padomes priekšsēdētāja Vineta Vorslova pārbaudīja bērnu zināšanas dažādos jautājumos par skolu un Kalsnavas pagastu.

BJIC „UP’s” visus interesentus aicināja uz radošām aktivitātēm. Katrs tika

aicināts uztaisīt savu „pretstresa bumbiņu”, uztaisīt un aizsūtīt pastkarti sev tuvajiem un mīļajiem.

Paldies visiem kuri ņēma dalību Vesetas ielas svētku tapšanā.

Uz tikšanos nākošajā gadā.

Kalsnavas kultūras nama darba metodiķis
BJIC „UP’s”
jaunatnes lietu speciālists
Gatis Teilis

Diena, kas baro gadu

Tautas gudrība vēsta, pavasara diena gadu baro. Kalšnavas arborētuma darbinieki prasmīgi gadiem šo gudrību ievēro, sākot sezonas darbu agri pavasarī. Un šis darbs mums visiem par prieku vēlāk pavasarī un vasarā vainagojas ar krāšņu ceriņu, rododendru, visu koku un krūmu kolekcijas augu ziedēšanu. Tomēr gaidītākā pašā vasaras pilnbriedā šogad viņiem jau sesto gadu pēc kārtas pienāk diena, kura atskan Kalšnavā un atbalsojas visā Latvijā – Peoniju svētki.

Kalšnavas arborētuma vadītājs Jānis Ziliņš stāsta: „Šogad Peoniju svētkos bija ieradušies 5236 apmeklētāji, neskaitot vēl tos divus tūkstošus interesentu, kuri bija ieradušies jau iepriekš svētku nedēļā. 2015. gadā noslēdzām 10 gadu attīstības ciklu, kas sevi ietvēra trīs posmus. Pirmais bija 2013. gadā no jauna izbūvētais un noasfaltētais ceļš garām arborētuma teritorijai. Otrs posms bija labiekārtota auto stāvlaukuma izveidošana, kas ietver sevī plašas stāvvietas gan vieglajiem auto, gan autobusiem, gan kemperiem. Trešais, pagaidām noslēdzošais posms ir jaunās kases mājas – apmeklētāju centra ēkas izbūve. Šeit apmeklētājiem pieejama biļešu kase, šeit iespējams iegādāties suvenīrus un arī dažādus retumus, ko neatradīsiet kokaudzētavas sortimentā. Apmeklētājiem pieejamas arī labierīcības. Ēkas mansarda stāvā izvietoti kabineti un sanāksmju, semināru telpa. Tajā kā pirmie kopā sanāca AS LVM grāmatveži. Pašā Peoniju svētku dienā šeit maltīti ieturēja Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis ar kundzi Ivetu. Tas Kalšnavas arborētumam ir liels gods, tāpat kā saņemt uzmundrinošu vēlējumu turpināt iesāktu un noturēt sasniegtos standartus.”

Jānim pašam rit vienpadsmitais darba gads Kalšnavas arborētuma vadītāja amatā. Viņš šo darbu uzsācis vēl būdams LLU students, bet jau ar skaidru plānu par arborētuma labiekārtošanu un plašāku pieejamību apmeklētājiem. Primārais, protams, ir kolekcijas papildināšana, saglabāšana, uzturēšana, bet tas viss ir arī domājot par arborētuma viesiem. Cilvēki šeit redz savu sapņu piepildījumu, viņi redz, kā izskatās viņu izvēlētais stāds 40, 30, 20, 10 gadu vecumā, cik daudz vietas aizņem, kāda ir tā ziemcietība un cik izturīgs tas ir pret slimībām. Nevienam stādu laukums to nepiedāvā, tikai Kalšnavā ir iespējams pēc ekskursijas arborētumā doties uz kokaudzētavu jau ar gatavu sarakstu, sākt piepildīt savus sapņus. Neskaitot,

Igaunu dziedošā ģimene Peoniju dārzā. Foto G. Grandāns.

protams, to pozitīvo enerģētisko labumu, ko sniedz atrašanās saktā vidē.

Arborētuma vadītājs dalās arī ne tik patīkamās domās: „Tomēr arborētuma apmeklējums jau nesākas, tikai ienākot pa vārtiem. Ļoti smagas pārdomas vieš galvenā pievadceļa kvalitāte un arī Vespas tilta stāvoklis. Ceļu pēc piederības un esošajām iespējām uztur Kalšnavas pagasts, bet tas tomēr nav pietiekoši, jo ceļš prasa milzīgus ieguldījumus. Tas radies abās pusēs izrakto grāvju zemi metot uz vidu un virsū uzberot granti. Bet šī brīža ceļa noslogojums jau sen prasa ne tikai ceļa seguma maiņu, bet daudz dziļākus uzlabojumus tieši un pārnēstā nozīmē. Šobrīd ceļu izmanto gan Kalšnavas pagasta iedzīvotāji Stepēs, gan smagie kokveļi, kas bieži vien brauc, neievērojot ierobežojumu zīmes un laikapstākļus, proti, kad ceļš jūk pēc rudens lietavām un rūgst pavasarī. Lielo tūristu autobusu nokļūšana līdz stāvlaukumam ir problemātiska.

Lai uzlabotu transporta kustību lielu pasākumu laikā, esam uzsākuši saimniecības ceļa tehniskā projekta izstrādi, kas ļautu no stāvlaukuma izbaukt mašīnām uz meža pusi un tālāk doties uz pārbrauktuvi „Margu” virzienā un tālāk pa arborētuma teritorijas ceļu garām „Alogiem”, „Līgotņiem” un pagasta pārvaldes ēkai droši tikt projām no pasākuma. Šajā gadā saskārāmies ar dažu šoferu visatļautību un braukšanas kultūras trūkumu, ignorējot dežurantu norādījumus, viņi devās pretēji satiksmes plūsmai, radot neizbraucamus sastrēgumus. Nākotnē no tā jācenšas izvairīties.”

Vislielāko prieku sagādā tas, kas ir paveikts, lai arī vienmēr jau gribas labāk un vairāk. Pamatots lepnums Jānim Ziliņam ir par noteiktā LVM rekreācijas objektu stilā uzcelto jauno ēku: „Tā gatavota no dabīgiem materiāliem, ārpusē un griesīti interjerā beicēti ar gaiši tonētu linellu. Kontrastam kā dizaina elements izvēlētas

vara plāksnes, kas ar laiku, oksidējoties iegūst tumši brūnu toni. Lepošanās vērts arī ozolkoka šindeļu jumts, kas gatavots no ozola kodola koksnes, bez aplievas, tātad bez iespējas deformēties. Arī tas ar laiku iegūst tumšu toni. Apmeklētāji droši vien pamanījuši dekoratīvo paneli pie ieejas un izejas durvīm – to veido Latvijā sastopamo koku sugu latas, ierāmētas melnozola koka rāmī. Viss ir dabīgs, nav tonēts.

Lai arī šī būve ir 2. kategorijas publiskā ēka, domājot par nākotni, uzskatīju par nepieciešamu kāpnēs uz mansarda stāvu aprīkot ar pacelēju cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Mūsu darbiniekiem asistējot, tagad ir iespējas arī cilvēkiem ar pārvietošanās traucējumiem apmeklēt pasākumus lielajā zālē.”

Dažādas ikdienā nepamanāmas, bet tomēr mūsu labsajūtu bagātināšas lietas notiek katru dienu arborētumā – lielākajā tūrisma objektā mūsu pagastā, kas veido mūsu ciemiņu kopiespaidu par to. Ar katru gadu pieaug apmeklētāju skaits, dārzs aug un mainās, maināties arī mēs paši, un katra jauna diena ir iespēja ieraudzīt neparasto un jauno tepat. Galvenais, lai būtu vēlēšanās to ieraudzīt!

Iluta Puzāne

Arvīds Pīpkalējs – direktors un treneris

Moto: „Ja Tu kaut ko vēlies, visa pasaule slepus sadodas rokās, lai tev palīdzētu.” P. Koelju.

Arvīda Pīpkalēja dzīvē ir divas stihijas, kurās viņš burtiski iejūk, kuras glābj un izvelk, kad dzīvē gadās pagriezieni, krustceles, samilzumi un vienkārši pārdomu brīži – mežs un sports. Var jau teikt, ka tikai mežs, jo viss pārējai nāk no lietu izpratnes.

Tas bija 1990. gada vasarā, kad viņu burtiski no meža izsauca uz MPS „Kalsnava” administrācijas ēku, lai viņš uzsāktu darbu Kalsnavas eksperimentālajā mežsaimniecības vidusskolā. Problēma? Nē! – jauns izaicinājums, ko var uzņemties, ja aiz muguras ir darbs ar jaunajiem sportistiem Pļaviņu sporta skolā no 1978. gada, kad idejiski turpinīja savu treneru un sporta autoritāšu Knodzes un Zēberga darbu. Kad pats esi pateicis savu vārdu sportā – 1975. gadā vinnētas PSRS jauniešu čempionāta komandu cīņas biatlonā. Kad apjaušs, ka trenera amatā sasniegts ir smaga darba un principa – „Mums ir divas iespējas, darīt vairāk vai savādāk, bet vēl labāk, ja savādāk un vairāk!” – rezultāts.

Vairākas reizes dzīvē Arvīds ir uzdevis sev jautājumu: „Tik daudz dzīvē ir redzēts, piedzīvots, sasniegts. Kas paliks pēc manis?”

Pirmā reize izveidot kaut ko jaunu un paliekošu radās, sākot strādāt Kalsnavā kopā ar Kalsnavas skolas kolēģiem, cilvēkiem savā vietā. Arvīds sarunā lieto vārdu Lielais, un tā ir atsauce uz aizgājušiem laikiem, tiem, kurus mēs saucam par Kažemaka laikiem. „Tas laiks un vadošie cilvēki var patikt, var nepatikt, bet viņš “pārdzēja laukumu” un krietni lielākā mērogā kā tikai meža nozare, tāpēc jau arī sākās Kalsnavas skolas pārveide augstākā līmenī, jo tas bija svarīgi mūsu valstij, mūsu meža nozarei. Tiem puisiem, kas te mācījās, bija saskare ar reālu darbu mežā, viņi tika mācīti domāt, kāpēc un kas ir jādara mežaudzē. Un vēl ar tādiem pedagogiem kā Aija Kaškure un Guntis Grandāns! Tie ir cilvēki ar nemācītām pedagogiskām iemaņām uz harizmu, cilvēki, kuru klātbūtnē pašam bija liela vēlēšanās mācīties un uzzināt vairāk. Man pašam bērnībā meža darbus ierādīja tēvabrāļi, un šīs iemaņas man ir bijis pamats daudzām citām interesēm dzīvē. Kalsnavā skolu izdevās dabūt no vietējas nozīmes pakļautības Izglītības ministrijas pakļautībā. Tomēr, lai attīstītu prakses iespējas un materiālo bāzi, liela nozīme bija Meža ministrijas atbalstam. Lielu notikumu krustcelēs – MPS vadības maiņa, valsts politika izglītības jautājumos un nekonsekvence Kalsnavas skolas turpmākajai attīstībai vēltitajās sarunās bija kā krusts visam līdzšinējam darbam. Skolēni aizplūda uz Ogrī.” Beidzās viens posms arī A. Pīpkalēja dzīvē. Vilšanās? Drīzāk nē, jo

A. Pīpkalējs Kalsnavas vīru ansambļa dalībnieks

Arvīds nedara, to kas viņu neinteresē.

Pēc Kalsnavas skolas kolektīva vadīšanas pieredzes laika posmā no 1990. līdz 1993. gadam, sekoja daudz atbildīgi un interesanti darbi Pļaviņās – Domē vietnieks, Vietalvā – izpilddirektors. Un visur viņu pavada savs redzējums: „Ir bijusi sajūta, ka esi par agri piedzimis. Es redzu, kā ir jādara, bet nesaprotu, kāpēc neviens neko nedara.” Neskatoties uz vieglumu, kas, šķiet, piemīt visiem viņa aizsākumiem un tam, kā viņš pasniedz savas dzīves sasniegumu un vilšanās stāstu, jūtams stingrs pamats. „Principālitate visaugstākajā mērā! Varu būt liderīgs, bet ir lietas, ar kurām neļoku.” Atzīst Arvīds, kuram ir arī „nepadarīti darbi”: „No Kalsnavas „Dzintariem” aizveda manu vecotēvu un vedomāti 1941. gadā. Mamma ar tēvu satikās 1949. gadā izsūtāmo vilciena vagonā. Viņus izmitināja vienā sādā. 1956. gadā piedzimu es, 1957. atgriezāties. Daudz man pastāstīja tēvabrālis, kurš izvešanu laikā bija Aizupes mežu tehnikumā, bet ar pārējiem tās sarunas ir palikušas neizrunātas. Diemžēl.”

Ir jānovērtē lielu personību ietekme uz notikumu sākšanos un attīstību, dažreiz ir jābūt stingrai rokai un nostājai – ir jābūt tieši tā un ne savādāk. To pašu var attiecināt arī uz trenera darbu, kas Arvīdam ir līdz kaulam saprotamāks. Atšķiras mērogi, bet pēc būtības arī viņa trenera darbam vēltitais laiks un atdeve, kas nelika gaidīt rezultātus pat bez atrašanās olimpiskajā vienībā, atgādina Arvīda cienītā Antona Kažemaka redzējumu.

Tāpēc īpašs stāsts ir par Arvīda Pīpkalēja un Jāņa Hermana sadarbību, kura aizsākusies, kad Jānis atnāca uz Pļaviņu vidusskolu no Murjāniem, kur trenera Rumbenieka vadībā bija trenējies soļo-

šanā. Jau pēc gada kopēju treniņu Jānis spēja uzrādīt augstvērtīgus rezultātus skolēnu spartakiādē. Un tā tas sākās – no 1992. gada kopīgs darbs sportā un dzīvē, jo Arvīds savam audzēknim ir bijis gan tēvs, gan māte, gan menedžeris un treneris. Viņš uzskata, ka jaunajiem sportistiem šāds cilvēks ir nepieciešams, ar ko kopā analizēt izjūtas, rezultātus, pārspriest dzīvi, mērķus, motivāciju. Un tas ir devis rezultātus, šāds darbs, jo aiz muguras viņiem ir neskaitāmi kilometri, izpildītas olimpiskās normas un trīs olimpiādes. Ir redzēti un apgūti, vērtēti un analizēti labākie slēpošanas stadioni Eiropā, uzkrāta milzīga pieredze un pašapziņas mugursuma. Ko ar to darīt? Kas paliks aiz mums, šis jautājums atkal neļauj palikt malā un liek aizsākt kaut ko nebijušu.

„Atkal ir mežs, atkal koki. Manas pārdomas tajā laikā, domājot, piemēram, par Skrīveru dendroloģisko parku – kam tas bija vajadzīgs... Praktiski vienam dullajam, kuram bija doma atstāt kaut ko pēc sevis. Atgriezies atpakaļ Pļaviņās Jaujās negribēju, jo zināmā mērā tas bija kā pirmais pakāpiens manā trenera darbā. Lai arī tur ielikta pūles, lai izveidotu ļoti labu, augstas kvalitātes gandrīz 30 km garu trasī. Daudziem pēc manis to vairs tā nevajadzēja. Gribēju kaut ko jaunu, organizēju slēpojumu Jaujas – Vietalva un vēlāk jau visu maratona distanci Jaujas – Vietalva – Jaujas. Jaujas ir sniegota vieta, bet Mailles Vietalvā arī – pie sniega arī pieķeros, varbūt mēs varam attīstīt slēpošanas trasī Vietalvā. 1997. gada 17. maijā Vietalvas pagasta deputāti pieņēma lēmumu veidot sporta atpūtas vietu Mailēs, nomājot 60 ha zemes no pagasta. Jau 19. maija rītā ar Jāni Hermani un Ilmāru Brici devāmies

mežā skatīties, ko šeit var izveidot, izmantojot jau esošos pievadceļus. 25. jūnijā iedarbinājām motorzāģus... 27. decembrī atklājām Maiļu distanci. Tā bija diena, kad visapkārt tuvākās apkārtnes pilsētas izskatījās kā pēc rudens lietavām, pelēkas. Maiļu stadionā par lietu liecināja tikai divas peļķes centrā.”

No 1998. līdz 2006. gadam ir Arvīda Pīpkalēja darbs Vietalvas pagastā par izpilddirektoru. 2000. gadā tiek nodibināta biedrība „SK Vietalva” un līdz šodienai tā ir realizējusi sertificētas trases izveidi 2; 2,5; 3; 3,3; 3,75 un 5 km distancēm Mai-

lēs (kas mazliet atgādina Lahti stadionu Somijā). Sacensības šeit var notikt abos virzienos – klasiskajā stilā pulksteņa rādītāja virzienā, brīvajā stilā – pret.

Arvids atzīst: „Nekad neesmu neko lūdzis sporta funkcionāriem. Ar Jāni esam izsītušies līdz atzišanai, arī nebūdami olimpiskajā vienībā. Ir bijusi viena reize, kad mums ir apmaksāta pirmā sniega noņemne – Jānim un man kā trenerim. Viss pārējais ir uz personīgiem kontaktiem un sponzoru naudām. Īpaši jāpiemin SIA „Krustpils”, kuri ir bijuši ideāli sadarbības partneri. Līdztekus trenera darbam dzi-

vē vienmēr ir bijuši kādā amatā darāmie darbi, bet Vietalvā joprojām ir mani agrie rīti, vēlie vakari, sestdienas un svētdienas. Man ir tuvs Olimpisko spēļu gars – ka viss, ko tu sasniedz smagā darbā ir jāpasniedz tā, it kā tu pēc finiša varētu izdarīt vēl tikpat. Tāpēc ir patīkami nolūkoties sporta grandos, piemēram, M. Furkāda sniegmā, kad viņš no pārguruma nenokrīt aiz finiša līnijas, bet noņēmis slēpes, vēl spēj pasmaidīt. Visam ir jābūt skaisti.”

Iluta Puzāne

Foto no Kalsnavas pagasta arhīva

Veckalsnavas baznīca, ilgā drupu vēsture

Lai kādos tālumos mēs aizbrauktu – tepat Latvijā vai plašā pasaulē, tūristu iecienītās apskates vietas ir parki, muzeji, baznīcas. Un nav jābūt kristietim, lai sajūsminātos par arhitektūru. Šovasar Kalsnavas pagasta seniori kuplā pulkā apmeklēja Vecpiebalgas novada spilgtākās vietas – Porcelāna fabriku, Vecpiebalgas baznīcu, „Kalna Kaibēnus”, „Saulrietus”. Ikviens no šīm vietām mūsu prātos saistās katram ar savām atmiņām, skolas laika literatūras vai kultūras vēstures apguvi. Bet šodienas redzējums ikvienam no mums ir daudz praktiskāks – kā to visu varēja saglabāt. Cik gudri Kārlis Skalbe izplānoja savu vasaras māju pašā kalna galā, ka to nespēja apgūt un pielāgot padomju bērnu dārza vajadzībām. Tā derēja vien kā mākslinieku apmešanās vieta ikgadējo plenēru laikā un gadiem gaidīja atpakaļ savu saimnieku, lai kalpotu tikai vienam mērķim – rāmi liecinātu par to, ka cilvēkam ir nepieciešams tikai tik daudz lietu, cik viņš ikdienā lieto, tad arī tās var spodras uzturēt.

Cik gudri bija brāļi Reinis un Matīss, lai atvestu no saviem ārzemju ceļojumiem ideju par iebūvētiem skapiem un realizētu to Kaibēnos. Lai uzturētu skolas nepieciešamības ideju un piebaldzēnu nozīmīguma ideju ar nemirstīgo darbu „Mērnieku laiki”. Un savukārt mūsdienīgie piebaldzēni turpina un ievieš dzīvē viņu aizsākumu, literārie tēli, ieguvuši pavisam reālus un fiziskus apveidus, spārņi kuplina ikvienu kultūras pasākumu un ir novada vizītkarte.

Vēl viens piemērs ir Vecpiebalgas baznīca, kura kā daudzas celtnes ar novērošanas torņiem (lasīt – zvanu torņiem) tika saspridzinātas, lai ienaidniekiem nepaliktu iespēja to izmantot. Armijas nāca un aizgāja, bet pie katras baznīcas sliekšņa palika draudzes, kas gadiem ilgi bezspēcībā noraudzījās, kā pamazām lielākas kļūst drupu kaudzes. Tik tālu un vēl līdz tai vietai, kad Atmodas laikā sarosījās pagastu iedzīvotāji, vairāk uz dzimtajām vietām brauca 2. pasaules kara emigrācijas ļaudis, stāsts ir līdzīgs visā Latvijā. Daudzās vietās par laimi, dažās – diemžēl. Par laimi laikam vietās, kur lielākas draudzes, kā Vecpiebalgā un

Kalsnavas baznīca.

Foto Im. Gaiziņa īpašumā.

Bērzaunē, diemžēl – Kalsnavā. Bet pagājušā gadsimta 90-ie gadi bija cerīgs iesākums arī mūsu pagastā, kad tika izstrādāts baznīcas ēkas atjaunošanas projekts, bet tam paredzētā nauda izkusa nacionālās valūtas maiņu rezultātā. Vecpiebalgā pie baznīcas atjaunošanas strādājusi arhitekte Ausma Skujiņa, bet līdzekļu pieticis baznīcai bez torņa, tāpēc nodibināts Vecpiebalgas baznīcas torņa atjaunošanas fonds, kas pacietīgi vāc līdzekļus, lai uz Piebalgu kādreiz varētu paskatīties no vēl augstākas vietas kā „Saulrietus” mājas trešā stāva balkona.

Mēs parasti tomēr atgriežamies mājās no visiem ceļojumiem. Kā likums, sākumā tie ir iedvesmojoši iespaidi, vēlāk racionāli spriedumi, kas būtu pārņemams no redzētā, un atkal atgriežamies savā dzīvē, kur domājam, ja mums būtu tādi parki, tādi muzeji, tādas baznīcas. Neesmu pārliecināta, ka citur bez šķēršļiem un zaudējumiem kaut kas būtu radies vai nosargāts, jo izsenis zināms, ka nav cienīgs būt piebaldzēns, ja nav liels savā garā un lepns savā zemē.

Mēs katrā pagastā, pat katrā mājā esam savādāki, lielāki vai kūtrāki darītāji, lielāku vai mazāku pretestību idejām vai

turpinājums 6. lpp.

Vecpiebalgas atjaunotajā baznīcā. Ilutas Puzānes foto

turpinājums no 5. lpp.

Kalsnavieši K. Skalbes „Saulrietos”.
Ilutas Puzānes foto

kopīgai lietai. Tomēr ir lietas, ko nav par vēlu atgūt, jo Kalsnavā ir bijuši Latvijas vēsturē lieli vīri, kas centušies sava laika apgaismības idejas darīt pieejamas arī zemnieku prātiem. Viens no tādiem ir Andrievs Niedra, kurš uzņēmās mācītāja pienākumu ar vēlmi būt demokrātisku tautas audzinātāju, nevis reliģisko dogmu sludinātāju.

„1908. gadā viņš tika aicināts uz brīvo mācītāja vietu Kalsnavas un Vietalvas draudzēs. Amatu viņš pieņēma ar skaidru un apzinātu nodomu izglītoties savas dzīves

pamatprofesijā un kļūt par tautas audzinātāju. Protams, ne jau par skolotāju vai politisku vadoni – viņš vēlējās izveidoties par tautas audzinātāju, kas darbojas latviešu tautas dvēseles labā, par vienotas gribas un radoša ideālista veidotāju. Ceļu uz mērķi viņš redzēja skaidri: pie savas tautas viņš nedrīkstēja nākt ar abstrakcijām un teorijām; audzinošais tautā bija jāienes tēlu, konkrētu situāciju un praktisku pasākumu veidā. Agrāk viņš bija mēģinājis tuvināt tautai savus ideālus ar mākslas palīdzību, tagad viņš jutās pietiekami spēcīgs, lai šiem ideāliem dotu praktisku ietēru pašreizējā dzīvē.” (Dace Lūse Latvijas Universitātes Rakstu 2008. gada 732. sējuma 77. lpp.)

„Tajās draudzēs, kur A. Niedra kalpojis par mācītāju, viņš rūpējies, lai labi uzturēta būtu gan baznīcas ēka, gan tās apkārtnē. Lai zemnieki nevaimanātu par sliktām ražām, par skapiem ienākumiem, Niedra pats rādījis, kā ar tam laikam moderniem agrotehnikas līdzekļiem, ar rūpīgu darbu var iekopt un gūt labas ražas no visumā liesas zemes. Viņš ir bijis priekšzīmīgs savas mācītājmuižas zemes apsaimniekotājs Kalsnavā. „Aizejot no Kalsnavas, [viņš] atstāja aiz sevis nosusinātas, kultivētas plavas, uzlabotus tīrumus. Pirms, kur mitinājās tikai čūskas un bij necaurejams, bij nozudis, viņa vietā izplētās liels plašs lauks, nogrāvots, izdrenēts un izveidots par pirmās šķiras zemi, kas deva bagātas jo bagātas ražas.” (Jānis Paulsons „Grāmata par Andrievu Niedru”

1960, 83. lpp.).

Grāmatas 82. lpp. atrodams arī viņa pirmā sprediķa Kalsnavas baznīcā 1908. gadā temats „Valdošais nāids un kalpojošā mīlestība”, kura saturs apmēram bija šāds: „Mūsu laiku sabiedrisko domu lielā mērā iespaido notikumi ar naidīgu tendenci. Plaši tiek sludināts tautību un šķiru nāids. Tiek kurināts ienaidis arī sabiedrībā, kaimiņu starpā, mājas dzīvē un pat atsevišķos cilvēkos. Dzīves nesaskaņas skubina nokārtot naida ceļā. Tam pretim stāv kalpojošā mīlestība – kā katra kristīga cilvēka svēts pienākums. Vārds „kalpot” mūsu laikos gan nav modē, viņam nepatīkama pieskaņa. Šodien mēs gribam tikai valdīt, pavēlēt, diktēt. Bet, kas grib būt visu kungs, tam vispirms jātop visu kalpam. Īsts valdnieks ir tikai tas, kas prot ne tikai pavēlēt, bet arī kalpot.”

Šodien daudziem cilvēkiem Kalsnavā ir jautājums, kāpēc netiek atjaunota baznīcas ēka, ir daudzi citi kāpēc, joprojām tur notiek laulību ceremonijas un cilvēki labprāt iegriežas paskatīt bijušās varenības liecības. Uz visiem kāpēc nav atbilžu, pat ne uz vienu nav atbilžu, kas būtu iepriecinošas.

Un Kalsnavā mēs jau kuro gadu desmitu stāvam pie tā baznīcas sliekšņa kā tie veckalsnavieši 1944. gadā, kad pagaisa deguma dūmi un apmetuma putekļi, jo drūp jau ēka, bet ticība un cerība jau mūsos ir joprojām dzīvas.

Iluta Puzāne

„Lācītis Pūks”. Pārbaudījumu vasara

Šovasar Aiviekstē, no 16. uz 17. jūniju, notika ūdens vada bojājums bērnodārza otrajā stāvā „Mārišu” grupā. Naktī bija sakrājis ūdens apmēram 20 cm augstumā, piepildot visu grupas telpu, garderobi, mazo virtuvīti. No rīta pirmā notikušo konstatēja pavāre. Līdz ko tika pavērtas durvis, tā pa kāpnēm lejā gāzās ūdens.

Operatīvi no atvaļinājuma tika atsauktas audzinātājas – ar spaiņiem, lāpstām un dažādos citos veidos liekais ūdens tika liets pa logiem ārā. Pa visām šuvēm bija gāzies ūdens, visi matračī bija samirkuši. Mazā „Bitiņu” grupiņa ir applūdusi pilnībā. Bērnodārzā drošības apsvērumu dēļ bija jāatslēdz elektrība un ūdens padeve. Tika zvanīts vecākiem, sniegta informācija par notikušo, ar lūgumu paturēt bērnus mājās.

Bērnodārza darbinieki konstatēja bojājumus – cietušas rotaļlietas, papīri nodarbībām, pirmā stāva noliktavas telpā vecās segas, elektroinventārs, putekļusūcēji. Augšstāvā par ūdens līmeni liecina sabriedušās mēbeles. Lejas stāvā saimniecības telpā apgrūtināta liekā mituma savākšana, šeit tika ielikts speciāla elektroierīce, kas absorbē mitrumu. Par tās nepieciešamību liecina fakts, ka ik pēc noteikta laika, 4 – 5 stun-

dām vēl 2 nedēļas pēc notikuma, tvertne ir pilna. Vizuāli daudz kas vairs nelielina, par notikušo, bet iekārto griestu plāksnes samirkušas, daļa salūzušas, elektroinstalācijai lielas vainas nav, bet ir lietas, kas jāmaina, apmetums uzpūties, durvis sabriedušas.

Stāsta bērnodārza vadītāja Ligita Vucāne: „Visā šajā notikumā ir arī pozitīva ziņa – pašvaldības ēkas ir apdrošinātas, operatīvi tika izsaukts un atbrauca „Baltas” apdrošināšanas kompānijas pārstāvis. Tika samērīts un fotouzņēmumos fiksēts bojājumu apjoms un vietas. Nākamais solis šādā situācijā – tiek sagaidīta tāme no „Baltas”. Līdz ko būs tā, tad sāk strādāt būvnieki. Šajā

situācijā darbojas noteikumi, kurus būvniekus mēs ātrāk varam dabūt, tie sāk strādāt. Padomā ir būvniecības firma no Madonas. Mēs no savas puses redzam, ka „Bitiņu” grupa ir jāremontē pilnībā. Gala skapis, kas ir arī nodalošā siena pilnībā jāmaina. Augša grupā paredzēta krāsošana. Galvenais, pēc sanitāras higiēnas normatīviem, bērni nevar atrasties tur, kur notiek remontdarbi, tāpēc sadarbojamies ar Sauleskalna un Ļaudonas bērnodārziem. Optimistiskā prognoze, ka bērnodārzs būs slēgts līdz 8. augustam, bet ja viss tiks izdarīts agrāk, sāksim strādāt no 1. augusta, tad arī atgriezās darbinieki no atvaļinājuma.”

Vadītāja ir optimistiski noskaņota un saka paldies visiem saviem kolēģiem, kuri bija pretimnākoši, novada pašvaldībai un pārvaldes vadītājam. Jauno darba cēlienu sagaidot, būs kārtīgi izremontēta viena grupa, kurā pirmajā tika veikts remonts pirms apmēram 15 gadiem.

„Tā ir laime nelaimē, ka tas notika naktī un nav neviens cietis!” Atzīst vadītāja. „Centīsimies darīt visu, cik ļaus objektīvie apstākļi, mums jākontrolē, vai nav pārlieks mitrums, vai neveidojas pelējums, tas nav pieļaujams.”

Kāpēc Alunāna parks?

Pašā centrā un tomēr nomaļus, visu acu priekšā, bet tomēr pēdējos gados pakļauta aizmirstībai un postam, parka teritorija ir izsenis bijusi iecienīta kultūras pasākumu norises vieta. Kāda ir bijusi pagasta tēvu iecere 20. gs sākumā, piešķirot tam skanīgu nosaukumu?

„Madonas Ziņas” 08.07.1932.vēsta:

„Svētdien astoņas vietējās organizācijas ar Kalsnavas pagasta valdi un padomi bija sarīkojušas latvju atmodas laikmeta darbinieka Jura Alunāna 100 gadu dzimšanas dienas atceres svinības. Kā svētku vietu rīkotāji bija izraudzījušies muižas parku, kas arī turpmāk tagad sauksies par Jura Alunāna parku.

Bez tam ir nodomāts Kalsnavas muižā celt arku, kur piestiprināt plāksni ar uzrakstu „Sveicinām Jura Alunāna dzimteni”.

Svētkus atklāja deputāts Apinis, atzīmēdams Alunānu kā vienu no nacionālās idejas paudējiem latvju tautā. Jelgavas ģimnāzijas direktors Lapiņš svētku viesus iepazīstināja ar Jura Alunāna biogrāfiju un viņa nozīmi. Izglītības ministrs Ķeniņš cildināja J. Alunānu kā idealisma gara ierosinātāju.

Apvienoto Kalsnavas un Jāņukalna koru koncerts virsdiriģenta – komponista V. Ozoliņa vadībā izpildīja 12 dziesmas, kuras kori bija iestudējuši ļoti rūpīgi. Sevišķi klausītājiem patika E. Dārziņa „Senatne”, V. Ozoliņa „Krēslā” A. Kalniņa „Latvju himna”, kuru nācās atkārtot. Braši atskanēja arī E. Melngaiļa „Tautu meita melnaciņ” un V. Ozoliņa „Nu sajāja trīs tautieši”. Virsdiriģents izpelnījās klausītāju atzinību un saņēma daudz ziedu. Apmeklētāju bija daudz.”

Tā šo pasākumu atspoguļo prese un mūsu pagasta iedzīvotājiem droši vien ir liecības par šiem svētkiem. Pagasta bibliotēkas novadpētniecības materiālos atrodama šāda kopēta fotogrāfija, kas ir L. Āboliņas īpašumā.

Interesi izraisa dziesma, kuru pēc raksta autora stāstītā nācies atkārtot. Tā ir Latvju himna – patriotiska Alfrēda Kalniņa dziesma jauktajam korim ar Plūdoņa vārdiem, kas pirmo reizi atskaņota Sestajos latvju vispārējos dziesmu svētkos 1926. gadā.

Pēc Latvijas okupācijas dziesmas atskaņošana bija aizliegta.

„Mēs gribam būt kungi mūsu dzimtajā zemē,
Mēs gribam šē paši sev likumus lemt.
Tā zeme ir mūsu, tās pilsētas mūsu,
Mēs negribam lūgt to, kas mūsu, bet ņemt.

Tā zeme ir mūsu, tās pilsētas mūsu,
Un mūsu šī Baltajā jūra mūždien;
Mūsu tēvi te cieta, mūsu asins te lieta,
Viss, viss pie šīs zemes simtu saitēm mūs sien.

Mūsu tēvi te cieta, mūsu asins te lieta,
Tā zeme ir mūsu, ir mūsu, jā gan.
Caur simt gadu vadiem, zem vārmāku spaidiem,
Šo baltdien vēl dzidri mūsu mēle te skan.

Tā zeme ir mūsu, tā Dieva un Laimas
Latvju tautai sen senislīdzdots pūrs.
Tā zeme ir mūsu, to nedos vairs svešiem
Ne zemgals, ne latgals, ne sēlis, ne kūrs!”

Alunāna parka attīstību aizkavē 2. Pasaules kara notikumi un tam sekojošā kolektivizācija.

J. Alunāna parka iesvētīšana 1933. gadā 1. rindā no kreisās R. Liepiņš, trīs viesi no Rīgas (4. Saeimas deputāts Dāvids Apinis? komponists Valdemārs Ozoliņš, izglītības ministrs Atis Ķeniņš?), J. Sārts, pasākuma organizators, viesis no Rīgas (Jelgavas ģimnāzijas direktors Jānis Lapiņš?). Priekšplānā R. Liepiņa vadītais jauniešu koris. Augšējās rindās A. Stērstiņš ar Jāņukalna kori.

Pēc kara Kalsnavas skolu bērni un jaunieši aktīvi iesaistās parka labiekārtošanā. Skolas viesi tiek aicināti piedalīties MPS „Kalsnava” piedāvāto retumu stādīšanā. Šāda fotogrāfija saglabājusies no 1972.gada 8. septembra skolēnu tikšanās ar dzejniekiem C. Dineri, S. Kaldupi, M. Losbergu, A. Broku, P. Jurciņu, A. Krūkli, I. Lasmani, G. Selgu, S. Botviņiku (Leningrada). Pulksten 17-os paredzētā birzs stādīšana vainagoja ar platlapu liepu iestādīšanu. Paraksts zem fotogrāfijas vēsta „Ies gadi... Iestādītie kociņi izaugs lieli. To lapu šalkoņa stāstīs par dzejas radītāju un tās cienītāju draudzību.”

Arī 1969. gada 24. oktobra numurā laikrakstā „Pionieris” ir raksts par Draudzības parku, kur skolēni katru mīļu viesi aicina iestādīt kociņu un veidot nākotnes parku. Parka stādījumu veidošanā 1969.gadā ir piedalījušies Madonas rajona skolu direktori. Būtu interesanti paklausīties, kā parka veidotāji bija iecerējuši tā attīstību un izmantošanu.

Vēlākajos 20 gs. beigu gados tajā tapa estrāde, notika tradicionālie tautas svētki, brīvdabas izrādes un koncerti, zaļumballes un sporta pasākumi, jaunajā tūkstošgadē uzstādīts Visvalža Baumaņa veidotais J.Alunāna piemiņas akmens. Bet tā īsti parks nekad līdz galam nav bijis izveidots. Varbūt tad tas arī, kā Rīgai teikā paredzēts, būtu applūdis un izzudis mūsu acīm. Šovasar staigājot un mēģinot sameklēt dzejnieku liepas, tas daļēji izdevās, tika trasta viena, kas, pēc senās fotogrāfijas spriežot, ir no 1972.gada pasākuma. Bet parkā katram kokam ir savs stāsts. Tuvojoties skolas jubilejai, tuvojoties Jura Alunāna 185.dzimšanas dienas atceres gadam mums katram ir jāmeklē sevī tās vērtības, kas mazliet paceļ pāri ikdienai un iedvesmo uz lielākiem darbiem. Vai viens no šiem darbiem varētu būt Alunāna parka atdzimšana, tās vietas atdzimšana, par ko tik labprāt atminēties un dalīties pats J. Alunāns? Varbūt lielo Valsts 100 gades svētku, J.Alunāna piemiņas svētku, mūsu pašu iekšējās gaišas nepieciešamības priekšvakarā lai šoreiz šis jautājums vairs nepaliek tikai retorisks, bet iegūst pavisam reālu risinājumu. Bez pārspīlējuma var apgalvot, ka tā ir tā vieta – saietā vieta, kur brīvi ietilptu visi mūsu pagasta nepilni 2 tūkstoši iedzīvotāji, viens otru nēgrūstot, bet kopīgi dziedot „Nevis slinkojot un pūstot”.

Iluta Puzāne

Šovasar jūsu dzīves zelta sietiņā iebirst sešdesmitais dimants. Cauri dzīves ikdienai un pierastībai ir atkal pienākusi diena, kad atminēties, cik liela vērtība ir Jūsu Kopā Būšana, kopīgie dzīves Piedzīvojumi un Pārdzīvojumi. Diena, kad Jūs atkal un atkal apzināties viens otra dāvanas un ziedošanos, viens otra stiprumu un piekāpšanos.

Pie savas dzīves izsijāto atziņu apcirkņa Jūs varat paraudzīties uz saviem tuvajiem cilvēkiem un dāsni dāvēt dārgas dāvanas viņu dzīvē. Ar savu klātbūtni jūs padarāt bagātā un gaišā arī to cilvēku dzīvi, kurus lemts satikt dzīves ceļā un ar kuriem līdzās iet krietns gabals.

Šī ir diena, kad priecāties un pateikties par dzīvē iegūto un atdoto – par Jūsu Mīlestību.

Sveicam Ilmu un Jāni Vilciņus 60 gadu laulību jubilejā!

Kalsnavas pagasta pārvalde

Svinot Kalsnavas pagasta svētkus 13. augustā uz savas izstādes atklāšanu Jaunkalsnavā Pārupes ielā 2 2. stāva zālē aicina kalsnaviete tekstilmāksliniece **ILMA AUSTRIŅA kopā ar modelētāju Daci Austrīņu.**

Tuvojas Kalsnavas pamatskolas jubilejas pasākums, tāpēc katrs, kurš saistīts ar skolu un vietu pievēršas tuvākiem, tālākiem notikumiem, spodrina nesenās un arī pabālējušās atmiņas. Šis ir vēsturisks mirklis, kas iemūžināts 1973. gada 15. maijā – „Izcils notikums ne tikai pionieru, bet visa ciema vēsturē ir jaunās skolas celtniecības sākums. 4. klases pionieres Maksiņa Gita un Viktores Rudīte skolas pamatos ieliek vēlējumu astoņdesmito gadu pionieriem.”

„KALŠNAVAS AVĪZE”

Izdevējs: Kalsnavas pagasta pārvalde
Pārupes iela 2, Jaunkalsnava,
Madonas nov., LV-4860
tālr. 64807250, 64807253,
kalsnava@madona.lv, kalsnavlv@inbox.lv

Informāciju apkopo: Iluta Puzāne
tālr. 64807251, kalsnava.bibl@inbox.lv

Iespiests: SIA „Erante”, tālr. 64860983

Tirāža: 500 eks.

Par rakstu saturu un faktu precizitāti atbild rakstu autori

28. maijā ar kopīgu braucienu uz Daugavpili Marka Rotko centru noslēdzās pirmais mācību gads pieaugušo mākslas studijas dalībniecēm. Skolotājas I. Skudras-Klušas vadībā tika apmeklētas visas M. Rotko centra izstāžu zāles, gūti iespaidi, analizēti un baudīti mākslas darbi. Paldies par kopīgo darbu un lai ir vēlēšanās arī turpmāk, vasarā uzkrājušam spēkus, apgūt kaut ko jaunu un vienkārši labi kopā pavadīt laiku!

Kultūras afiša

13. augustā

Kalsnavas pagasta svētki

Visas dienas garumā dažādi pārsteigumi lieliem un maziem
Plkst. 19.00, skolas iekšpagalmā, pagasta svētku koncerts
Plkst. 22.00 uz balli aicina grupa „Ilūzija”. Ieeja brīva

13. augustā

Kalsnavas pagasta sports spēles

Netradicionāli sporta veidi lieliem un maziem
Sīkāks info par pieteikšanos un dalību drīzumā!

30.07. plkst. 14.00

KAPUSVĒTKI

Veckalsnavas kapos

Lai paliek ābele, ko iestādīju
Un vārds, ko kādam teicu
mierinot.

Tik godīgs darbs bez skaļuma
ir vainags

Pie zemes vārtiem, ko man
līdzī dot.

/K. Apškrūma/

Mūžībā aizgājuši:

Biruta Seržāne
88 gadu vecumā,
Monika Ugaine
76 gadu vecumā,
Gatis Siliņš
79 gadu vecumā.